ISSN 1300-5367
2598743600 12

Kuşgu

kültür sanat dergisi

Kurucusu:
Ahmet Selim Teymur
Kuruluş: 1961

Kuşgu 53. yılında

Sayı: 288
Mart-Nisan 2014
10 TL

- **talip apaydın** bıktırıcı olmak
- **remzi inanç** "insan manzaraları" tiyatroda
- **hüseyin atabaş** düşmanlıklar, sansür, şiddet ve yaşlanmak üzerine
- **ahmet özer** - 50 yıl öncesine bir uzun yolculuk
- **oğuz tümbaş** yüreği sevda işçisi bir şair... ayhan can
- **ümit tarı** hüzünlü bir fotoğraf
- **nusret ertürk** bizi kadınlar kurtaracak
- **hasan devrim** neva'da dostoyevski, missisippi'de faulkner
- **müslüm kabadayı** yürek çatlağı
- **attila aşut** 2013'te yitirdiklerimiz

atardamar

şiirimizin muhalif ve lirik sesi

çiğdem sezer

* betül tarıman
* ahmet özer
* şeref bilsel
* mine ömer
* arzu alkan ateş
* fatma n.
* efnan dervişoğlu

Bu Sayıda

Ali Mustafa - Ptt'yi Nasıl Bilirsiniz 1
Talip Apaydın - Bıktırıcı Olmak 2
Hikmet Aksoy - Karikatür 2
Kirkor Yeteroğlu - Işkın (Şiir) 3
Ertan Tokinan - Minik Kız (Şiir) 3
Sıtkı Salih Gör - Yüreğine Takılı Ayrılık Yelinde Dağ (Şiir) ...3
Remzi İnanç - "İnsan Manzaraları" Tiyatroda 4
Attila Aşut - Hüzün Güncesi 6
Ruhi Türkyılmaz - Ay Kızları (Şiir) 11
H. Hüseyin Yalvaç - Yürek Şiiri (Şiir) 11
Hüseyin Atabaş - Düşmanlıklar, Sansür, Şiddet ve Yaşlanmak Üzerine 12
İsmail Biçer - Şiirler 14
Ahmet Özer - 50 Yıl Öncesine Bir Uzun Yolculuk 15
Oğuz Tümbaş - Yüreği Sevda İşçisi Bir Şair: Ayhan Can ...20
Ümit Tarı - Hüzünlü Bir Fotoğraf 22
Dezső Kosztolányi - Macarca'dan Çeviri / Edit Tasnádi - Dursun Ayan 24
Betül Tarıman - Şiirimizin Muhalif ve Lirik Sesi : Çiğdem Sezer / Ahmet Özer - Şeref Bilsel - Mine Ömer - Arzu Alkan Ateş - Fatma N. - Efnan Dervişoğlu 25
Dr. Mustafa Duman - Halit Ağanoğlu'nun "Trabzon'dan Erzincan'a" Adlı Kitabı Üzerine Birkaç Not 45
Ertuğrul Özüaydın - Özel Bir Söylem: "Usul Acı" 48
Nazım Mutlu - O Kuyu (Şiir) 49
Nusret Ertürk - Bizi Kadınlar Kurtaracak 50
Hasan Devrim - Neya'da Dostoyevski, Missisippi'de Faulkner 53
Müslüm Kabadayı - Yürek Çatlağı (Öykü) 56
Halil Gören - Desen 57
Coşkun Kartal - Adnan'ın Vedası 58
Adnan Azar Şiirin Sonsuzluğunda 59
Attila Aşut - 2013'te Yitirdiklerimiz 60
Akın Şenel - Her Sayı Kıyı'da Bir Şair 70
Fikret Otyam - Arka Kapak Resmi

Kıyı'dan

- **Okurlarımız, Yazarlarımız 53. Yılımızı Kutladılar...**

Hikmet Aksoy: KIYI Trabzon'da yayımlanan bir kültür/sanat dergisi. İlk çıkışını "gençlik çağım"da yaşadım. O günden bu yana arkadaşlığımız/ yoldaşlığımız, sürüp gidiyor. "Uzun soluklu" oluşunun nedenini Trabzonluların sarıldıkları her işteki ısrara, sebata, inada ve güzeli yakalamaya yorunuz. Bugüne değin hiç alıp okumamış iseniz yerel ve yaygın kültür anlamında çok bilgileri göremediğinizi, atladığınızı söyleyebilirim.

Leyla Çelik: Son 17 yılına tanıklık ettiğim, Anadolu'nun en yaşlı süreli yayını belki de Kıyı. Süreli yayınlar okurlarıyla ayakta durur. Onların holdingleri, sponsorları, reklamları, dağıtım ağları yoktur. Tamamen gönülden ve fedakârlıkla yürür. Sadece Karadenizlilerin değil, kültüre, sanata, edebiyata ve bu toprakların birikimlerine değer veren herkesin destek olması gerekiyor.

Duran Aydın: Özellikle Anadolu'da yayımlanan edebiyat dergileri kardeşten de öte "kankardeş"tir. KIYI, 53 yıllık geçmişiyle şu anda Anadolu'da yayımlanan dergilere, birikimi ve donanımıyla "ağabeylik" ediyor. Bütün yazan çizen arkadaşların edebiyatın kıyısından KIYI'nın derinlerinde kulaç alıştırması beklenir.

Ünsal Çankaya: Teşekkür ediyorum yeni yıl armağanı için. Ben de en eski dergilerden biri olan ve dergicilik geleneğini vazgeçmeden özveriyle sürdüren Kıyı'ya nice yıllar diliyorum.

Durcan Yaşacan: Ne güzeldi ve ne kadar mutluyduk... 1986'da ilk sayısında bir öykü de benden vardı, daha kitap çıkartmamıştım sanırım.

Çiğdem Sezer: Yaşıtım KIYI... Birlikte büyüdük desek yeridir. Yeni yılda, yeni yaşımızda bizimle olun...

Betül Tarıman: İlk şiirim "Son Eylül"ü Kıyı dergisinde yayımladım. Yıl 1992... nasıl güzel, nasıl heyecan vericiydi...

Ömer Asan: Benim de ilk yazımı Kıyı'da Ahmet Özer yayımlamıştı. Belki de beni yayıncılığa sürükleyen oradan aldığım cesaretti. Teşekkürler KIYI, teşekkürler Ahmet Özer...

Altay Taşkın: Benim de şiirlerim yayımlanmıştı 1986-89 yıllarında... Uzun soluklu ve kaliteli bir dergi... Ahmet Hoca'mın emeğine sağlık...

Efnan Dervişoğlu: Zaman zaman yazabilme mutluluğuna eriştiğim KIYI, 52 yılı ardında bıraktı. Trabzon'un armağanı ülke edebiyatına!..

İhsan Metinnam: 53 yıllık "Kıyı" bu kadar zamandır tanıklık ediyor kültüre, sanata, edebiyata... Bu anlamda belleğimiz olma görevini üstleniyor. Şimdi tarihin bellek akışından, o damardan koparsak biraz daha belleksiz, biraz da tarihsiz kalacağız.

Nihat Ziyalan: Kıyı edebiyat dergisi benim kıymetlimdir. Emeği geçenlerin yeni yılını kutlarım. Sydney'den dostlukla...

Ruhi Türkyılmaz: Kıyı'ya emek veren tüm dostlar, yeni yılınız kutlu olsun.

Gülderen Canyurt: Dergilerin zor koşullarda, emekle özverinin harmanlanmasından doğduğunu bilenlerdenim... Emeğinize saygımla...

Yayla Boztaş Karsan: Kıyı'nın yaşatılması kaçınılmaz görevimizdir diye düşünüyorum.

Gökhan Uzunoğlu: Bir kitapsever olarak Çiğdem Sezer'in "Kalbimin Kuzey Kapısı Trabzon" eserinde tanıştım sizinle geç de olsa. Bir Trabzonlu olarak bu eksiklikle daha fazla yaşayamazdım. Çiğdem Sezer ve Kıyı ailesine teşekkürler.

- Mayıs-Haziran, 289. sayımızda buluşmak dileğiyle, esenlikler...

Kıyı
KÜLTÜR SANAT DERGİSİ

Kurucusu: Ahmet Selim Teymur

Yıl: 53 / **Sayı**: 288 / Mart-Nisan 2014

İki ayda bir yayımlanır / Yerel süreli yayın

ISSN 1300-5367

Kıyı ile bütünleşen değerlerimiz:
Gündoğdu Sanımer - Rasim Şimşek - M. Naci Özkan

Sahibi ve Sorumlu Müdür: Fethi Yılmaz
Sanat Yönetmeni: Ahmet Özer
Yayın Yönetmeni: Ali Mustafa
Görsel Danışman: Mustafa Reşat Sümerkan
Abone: Hasan Kantarcı
Dilsel Düzenleme: Ümit Tarı
Tasarım: Leyla Çelik

Yönetim Yeri / Baskı-Cilt:
Sonhaber Matbaacılık Uzunsokak No: 78/A- Trabzon

Yazışma Adresi: P.K. 183 -Trabzon
Telefon: (0462) 321 14 13
Belgegeçer: (0462) 326 38 14
e-posta: kiyidergisi@gmail.com

Abone Koşulları: Yıllık (6 sayı) 50 TL
Kurumlar, Kamu Kuruluşları ve Tüzelkişiler: 120 TL

Banka Hesap No:
T. İş Bankası Trabzon Şb. 7500-1986344

IBAN TR46 0006 4000 0017 5001 9863 44

Posta Çeki: Fethi Yılmaz 5262051

Temsilcilikler:
Ankara: Mehmet Hançer- Tel: (0533) 447 36 83
İstanbul: Aysel Durgun -Tel: (0216) 496 22 50
İzmir: Raif Özben - Tel: (0232) 420 44 88
Almanya: Ruhi Türkyılmaz - Tel: (0049) 214 691 87

"Mavi Çayırın Kadınları"na şiir eşlik ederse...

Efnan Dervişoğlu

"fincana damlıyor perdedeki gözyaşları
belgin doruk çıkıyor falında bir küçücük hanımefendi
bile değilsin içinde bir sokak kadını
afiş yapıştırıyor geceye açık saçık
şarkılar söylüyor gölgesiyle sevişiyor" (Sezer, 2009:19)

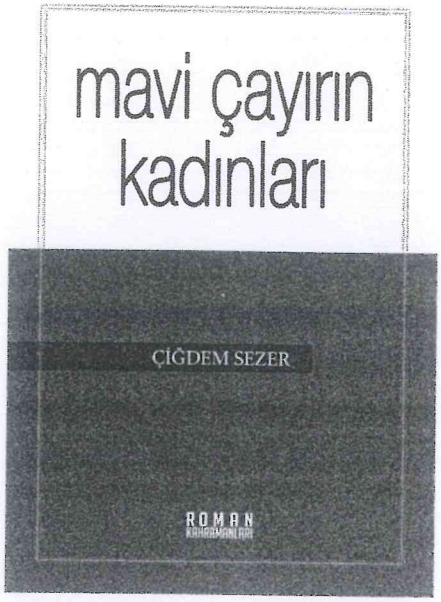
Sesi olan şiirlerden biridir, işte *Kalbim Buna Ağlıyor*. "l", "r", "y", "ş" aliterasyonunun hızlandırdığı adımlarla ve mutlaka karanlık; hatta tekinsiz bir sokakta yürürken söylenivermiş gibi.

Roman yazarı, kitabının daha ilk sayfalarında Puşkin'den, Nâzım Hikmet'ten dizelere yer verirse, okurun da okuma eylemini bir şiirle sürdürmesi, anlaşılabilir bir şeydir, sanırım. Çiğdem Sezer'in geçtiğimiz yıl yayımlanan romanı *Mavi Çayırın Kadınları*, henüz 19. sayfasında, yazarının; sözünü ettiğim şiirini düşürüyor aklıma. Perdeler açılıp kapanmış; pencerelerde kadınlar ağlamış... ağlamış... ve çokça yutkunmuştur çünkü.

"(...) Ürpertisi korkuya dönüştü. Hızla kapattı pencereyi. Üzeri sinek pisliğiyle dolu perdeyi çekti." (Sezer, 2013:7)

"(...) Otelin havlularına dokunmadı, koltuğun üzerine bıraktığı havlusunu alıp ona sarındı. Odanın ışıklarını söndürüp perdeyi açtı." (s. 14)

"(...) Uyuyamayacağını anlayınca kalktı, usulca çıktı odadan. Koridor penceresinin yanındaki sandalyeye oturup araladı perdeyi." (s. 19)

Yukarıdaki alıntılar, sırasıyla; Olga'nın, Bade'nin ve Narin'in yaşadıklarından kısa anları belirtiyor. Çiğdem Sezer'in geçtiğimiz yıl yayımlanan romanı *Mavi Çayırın Kadınları*, bu üç kadının hikâyesi üzerine kurulu; kendi maceralarından geçerek, ortak bir zamanda buluşuyorlar; bu buluşma, yazarın doğup büyüdüğü kentte, Trabzon'da gerçekleşiyor. Sezer'in "kalbimin kuzey kapısı" diye andığı Trabzon, romanın mekân öğesini oluşturuyor. Çömlekçi, Rus Pazarı, Sumela Manastırı, Altındere Vadisi, Ganita, Boztepe, çeşitli yönleriyle yansıtılıyor romanda; bu yansıtış, bir "güzelleme" niteliği taşımıyor ama. Çiğdem Sezer, bir kent monografisi olan *Kalbimin Kuzey Kapısı*'nı yazmasaydı (2007), şair dokunuşlu daha çok betimlemeyle karşılaşır mıydık romanda? Sanmıyorum. Sezer'in niyeti başka. O, yıllardır "Bir anlatılsa, ah bir anlatılsa!.." diye söylenip durduğum, Özcan Alper'in *Sonbahar* filmiyle bir parça dindirdiğim, "Ah Nataşa Nataşa / Attın beni ataşa" cinsinden şarkıları duyunca da öfkemi bastıramadığım bir konuya el atıyor.

"'Boztepe'yi gördün mü Tatyana?'

Tatyana, Bade'nin sorusuna şaşırmıştı, hayır, diyerek yanıtladı onu." (s. 164)

Tatyana, Sovyetler Birliği'nin dağılması (1991) sonrası "bavul ticareti" olarak adlandırılan bir dönemin başlamasıyla Trabzon'a ve çevre illere gelen, yerel halkın "Nataşa" diye nitelendirdiği kadınların simgesi konumunda. Tatyana'nın bir yıl boyunca yaşadığı onca kötü şey varken; yazar Trabzon'u, onun doğal ve kültürel dokusunu öyle uzun uzun betimlemeye gerek duymuyor. Trabzon pastorali, gerektiği zaman ve gerektiği kadar yansıyor romana. Sezer, ülkesinde ekonomi okumuş; işsizliğin, parasızlığın sonucu Trabzon'a gelmiş ve geldiği bu yerde "onlarca erkek bedeninin ağırlığını üzerinde" (s. 169) hissederek yaşamış bir kadına Boztepe'yi görme imkânı vermiyor; iyi de yapıyor; tek başına bu bile bir trajediyi anlatmaya yetiyor çünkü.

Tatyana'yı, Olga sayesinde tanır okur. Aynı otelde kaldıkları sırada, bir gece, Olga'nın odasına gelir Tatyana; Olga'nın da ticaret için Trabzon'a geldiğini düşünmektedir. Bir müzikholde dans ettiğini, müzik eğitimi aldığına göre onun da burada şarkı söyleyebileceğini belirtir. Sezer, romanın daha ilk cümlesinde adını öğrendiğimiz Olga'dan nice sonra, bir başka Rus'u da böylece dâhil eder romanına; "kadın"ı "sermaye" olarak görenleri, bu algının kışkırttığı "kabadayılık"ları, el konulan pasaportları, polisin ilgisizliğini dile getirme imkânı bulur.

Tatyana'nın birlikte yola çıktığı İrina ve Yelena var bir de. Trabzon'da âşık olduğu ve beraber yaşadığı adam tarafından başkalarına satılan İrina, hamile kalmış; çocuğunu aldırmak istememiş; birlikte olduğu adamın, kendisini kürtaja zorlaması sonucunda da enfeksiyon ve kanamadan ölmüştür. Bir Rizeliyle evlenip Müslüman olan, adı değiştirilen Yelena'nın, söylenildiği gibi mutlu olduğuna inanmak ister okur; İrina gibi, onu da Tatyana'dan dinlemiş ve Tatyana'yı tanıdığı kadar tanımamış olsa da.

"Adama kızamadı bile Ladin. 'Ona göre burada konaklayan her kadın Nataşa!' diye geçirdi içinden. 'Yalnız o mu? Toplumun büyük bir kesimi aynı şeyi düşünmüyor mu? Kime kızmalı şimdi? Böyle düşünüyorlar diye topluma mı? Büyük bir idealin ülkesini bu hale düşüren politikacılara mı? Kadın bedenini iktidarının önemli bir parçası olarak gören erkeklik algısına mı? Hangisine kızmalı? Ben bile 'Nataşa' adını onların kullandığı anlamda düşünmüyor muyum şu anda? Nataşa; yani fahişe! Fahişe mi? Orospu yerine fahişe diyerek daha mı insaflı oldum şimdi? Öff! Olga'yı bir bulsam!' " (s. 87)

Ladin, yazının başında andığımız Narin'e âşık, üniversiteli bir genç. Yalnızca bu kadar mı? Romanın en olumlu kişisi. Onun düşüncelerini öğrenirken, konuşanın Çiğdem Sezer olduğu hissine kapılmak mümkün. Dürüst, ilkeli, sevgi dolu...

İbrahim Dizman, Gündoğdu Sanımer, Çiğdem Sezer, Ahmet Özer (1989, Trabzon)

yaşadığı kentin, ülkenin ve giderek dünyanın yaşanılır bir yer olmasını düşleyen ve kendine göre çözüm yolları arayan... Onun yüreğini yoran, Narin'in ona bağlanmak istemeyişi. Narin de üniversiteli, Ladin'i çalışmalarında destekleyen, akıllı ve duyarlı bir kız.

Olga, altı yaşındaki oğlu Anatolii'nin babası Hasan'a bir oğlu olduğunu söylemek için gelmiştir Trabzon'a; kendi hikâyesiyle gelmiştir. Romanın diğer iki önemli ismi Narin'in ve Bade'nin, hayatlarının bir dönemini paylaştıkları erkeklerin de kendi hikâyeleri var. Sezer böyle kurmuş romanını; kişileri, geçmişlerinden soyutlamadan. Hal böyle olunca da davranış nedenlerini gerekçelendirebiliyorsunuz.

Mavi Çayırın Kadınları, roman kişileri üzerinden toplumsal bir sorunu ele alıyor; bavul ticaretinin kadın ticaretine evrildiği yakın yıllar ve Trabzon'daki sosyal değişim, romancı gözüyle yansıtılıyor; Trabzon'u çok iyi bilen ve bir yazarın gözüyle üstelik.

"Bu kentte yağmur, ağlamak isteği uyandırıyor bende!' dedi Tatyana." (s. 167)

Burada, bu yazının bir roman eleştirisi-incelemesi olmayışı özgürlüğünden yararlanmak istiyorum ve romanı okurken "Ah, o kentte doğup büyüyenlerin, nereye giderlerse gitsinler, yağmuru da peşlerinden sürüklediklerini söylesem sana Tatyana!.." gibi bir cümleyi, içimde çok dolaştırdığımı ifade etmek...

"ben bu sokağa girdim bir yağmur ki o kadar çetrefil bir cümle, okuyamadım" (Sezer, 2009:13)

Çiğdem Sezer'i 30 Temmuz 1994'te Trabzon'da tanıdım. Hocamız Ahmet Özer tanıştırmıştı bizi. Tarih konusundaki netliği, belleğimin gücüne bağlamanızı istemem: Dünya Kitap Dergisi Şiir Ödülü'nü de kazanmış olan *Çılgın Su*'yu, o gün benim için imzalamıştı Sezer. Tarih, kitabın ilk sayfasındaki imzanın hemen altından.

Çiğdem Sezer'le uzun aralıklarla da olsa sonraları pek çok kez bir araya geldik, telefonda konuştuk; nerede, ne zaman olursa olsun mutfak masasında dertleşir gibi. Hep güvenebileceğim, ihtiyaç halinde sığınabileceğim duygusunu vermiştir bana. *Mavi Çayırın Kadınları*'nın ilerleyen sayfalarında bu duyguyu yine hissettiğimi söylemeliyim. Okur olarak "Ne olur, kimse ölmesin!", "birisi ölecekse..." demişliğim, aklımda. O ise kol kanat geriyor kahramanlarına; iki kadın, iki erkek o otomobilden yara berelerle, kırıklarla kurtulunca; bildiğim bir kadınla buluşuyorum bu kez; seven, koruyan, halden anlayan bir kadınla. O kadın, hepimizin iyi olmasını istiyor; kahramanlarının da.

Sen çok yaşa, gece saçlı şairim!.. Simit yiyip çay içtiğimiz bir masada, Juliette Binoche'un ağlamadığı tek bir filmi bulmak için çırpınıp durayım yanında. Bulamayayım, yok çünkü. Peki ya *mavi çayırın kadınları*?.. Benim de *kalbim buna ağlıyor* işte.

Kaynakça:

Çiğdem Sezer, *Denizden Geçme Hâli*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2009.
Çiğdem Sezer, *Mavi Çayırın Kadınları*, Roman Kahramanları Yayınları, İstanbul, 2013.